

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeminentiis & Præcedentiis

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XIV. Firmana jurisdictionis. An inferior Prælatus regularis habens omnimodam jurisdictionem quasi Episcopalem cum clero & populo intra limites ejus Monasterio, seu Abbatiaë adjacentes, tanquam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

in proposito, quamvis certa & indubitata sufficere non videtur.

Eam tamen, posito etiam dicto jure coequali ac interesse principali, in hac facti specie sufficere dicebam, * Tum ratione acquiescentiæ positivæ & partitionis dictis literis exequutorialibus; Tum fortius ratione justitiæ claræ, qua concurrente, ad evitandos inanes litium circuitus, & quoties non constat per non citatum deduci motiva discussione ac nova disputatione digna, ex quadam non scripta laudabili æquitate, rejicitur talis nullitas, quæ aliàs de stricto jure intraret, ut fuisse practicum etiam in d. *Montis regalis jurisd.* constat ex ultim. decis. 1278. coram *Penia*, Ad quod confert recepta conclusio, de qua in sua materia sub ut. de *emptione & venditione*, non curari scilicet in evictione neglectam denunciationem venditoris, quoties de justitia evictionis constat, ita ut si citatus fuisset, eam non potuisset impedire, cum similibus.

Justitia verò erat clara, quoniam ex multis non videbatur dubitari posse de situatione hujus loci intra limites Diocesis, qua posita fundata remanet intentio Episcopi, dum nullum exhibebatur privilegium, nec explicitum, neque implicitum, atque immemorabilis probata non erat, & de presentis erat omnino improbabilis, ob diuturnum tempus litis, quod est subducendum, illa verò probatio, quæ aliàs prætendebatur facta, convincenter excluditur in dictis decisionibus, quarum fundamenta compendiosè in his disputationibus reassumebantur, ut responderetur omnibus antiquis motivis per scribentes in contrarium reassumptis.

Verum omnia hæc dicebantur ad superabundantiam, cum difficultas magis de plano discesset ex cessante jam dicto præsupposito, quod ista esset Ecclesia Collegiata, ejusque Presbyteri & Clerici oppositores constituerent Capitulum, cujus Archipresbyter esset tantum prima Dignitas, ita ut Ecclesia representaretur ab universo corpore polytico, cujus Archipresbyter esset caput, reliqui verò membra, Quo casu rectè diceretur, defensionem jurium Ecclesiæ esse coequaliam, ac etiam principalem Capituli, quoniam nullibi constabat de ista qualitate Collegiativa, per privilegium Apostolicum, seu per antiquam consuetudinem bene probatam; Quinimò constabat de contrario, quoniam Episcopo consulente Sac. Congregationem Rituum super assumptione nominis ac insignium Canonicalium de facto, eadem Sac. Congregatio de anno præcedenti 1663, mandaverat utramque prohiberi, dum de legitima collegialitatis, erectione, vel probatione per signa univoca non constabat.

Licet enim juxta satis frequentem ac ferè generalem illarum partium consuetudinem, in dicta Ecclesia, tanquam unica Parochiali, & matrice totius Oppidi numerosum populum habentis, plures adessent Presbyteri & Clerici patrimoniales, ad illius servitium recepti, ac de distributionibus & emolumentis participantes, etiam ad formam Collegii seu Capituli se congregantes, Missam Conventualem, aliaque divina celebrare soliti, arcam, sindicum, & massam communem habentes, Nihilominus cessante formali erectione cum auctoritate Apostolica vel aliis probationibus, & signis univocis, ac pernecessè concludentibus qualitatem collegialem, dicuntur potiùs constituere quamdam Clericorum seu Cappellanorum Congregationem, non autem Collegium seu Capitulum formale, representativum corporis Ecclesiæ

cum Rectore seu Prælato *Gonzal. ad regul. octavam* glos. 19. nu. 15. *Caputaquen. dec. 295. par. prima* cum aliis in *Vennisina Archiepresbyteratus coram Carilla* inter suas dec. 41. & 60. aliàs decis. 143. & 216. par. 7. rec. & latius in *Matheranen. Archiepresbyteratus coram Corrado* decis. 147. par. 10. rec. & habetur pluries deductum infra sub *viul. de præmunitis* ad hanc materiam Collegialitatis.

Quo posito resultat, defensionem Ecclesiæ principaliter spectasse ad Archipresbyterum, tanquam illius unicum Rectorem & administratorem, jus verò seu interesse dictorum Presbyterorum, ac aliorum de Clero & populo, esse secundarium, & consequitivum, in proposito non attendendum, cum illud solum operetur, ut habentes tale interesse repelli non possint à judicio, atque possint admitti ad causam, assistendo ei, cum quo tanquàm principali interessato causa agitur, & qui solum necessariò citandus est, ut generaliter de hac distinctione inter jus coequali, ac æquè principale, vel accessorium & consequitivum habetur in *allegata Toletana decimarum de Capilla 8. Junii 1657. coram Verospio*, & latius ac magis ex professo in his terminis specialibus controversiæ jurisdictionalis cum Episcopo in *Trafonens. Jurisdictionis 3. Decembris 1663. coram V. Comite*, de qua causa habetur infra hoc eod. disc. 22. & generaliter apud *Mantic. decis. 250. num. 4. decis. 87. num. 2. cum seqq. part. 9. recent.* & hoc pariter titul. pluries in proposito fori competentis, & sub altero de fideicommissis super puncto, an scilicet gesta cum hærede gravato, vel uno ex fideicommissariis aliis præjudicent; Multo magis dum cessante dicto coequali jure concurrerent d. aliæ circumstantiæ, ob quas, dato etiam jure coequali, adhuc in jussu modi gesta afficere deberent; Undè propterea effectus hujus malæ consultæ excitationis litis jam lotipæ fuit, quod ita ista occasione, oppositores amiserunt illam Collegialitatis prærogativam & existimationem, quam saltem de facto ex communi opinione prius obtinebant; Cumque dictus Clerus non acquiesceret, adiit Signaturum gratiæ habitam sub die ..... 1668. pro obtinenda nova commissione sed omninò rejectus fuit.

FIRMANA

JURISDICTIONIS

PRO

ARCHIEPISCOPO

CUM

COMMENDATAR. O ABBATIÆ

FARFEN.

Casus sopitus per concordiam.

An inferior Prælatuſ regularis habens omnimodam jurisdictionem quasi Episcopalem cum Clero & populo intra limites ejus Monasterio seu Abbatie adjacentes, tanquam in territorio separato & Nullius, eandem Jurisdic. habeat in Ecclesiis seu membris & de mensa ejusdem Monasterii, sitis in alienis Diocesis, etiam respectu Clericorum eis infervientium & populorum

lorum in eisdem Sacramenta & divina recipientium.

SUMMARIUM.

- 1 *Falsi series.*
- 2 *De jurisdictione Episcopi Fesulani intus Civitatem Florentia.*
- 3 *Præservativa nil tollit neque dat de novo.*
- 4 *De ratione ob quam Ordinarii locorum in concernentibus curam & Sacramenta habent jurisdictionem in locis & personis exemptis.*
- 5 *Quid importet Prælatos locorum exemptorum effici in eis veros Ordinarios.*
- 6 *De ratione, ob quam substituitur dictus casus Episcopi Fesulani.*
- 7 *Possunt stare simul Episcopum vel Archiepiscopum possidere Ecclesiam alteri Episcopo subiectam.*

DISC. XIV.

Monasterium seu Abbatia *Farsen.* Ordinis S. Benedicti Congr. Cassinen. quod in ejus tenimento, circum circa, possidet utramque jurisdictionem, spirituales & temporales in 24. circiter Oppidis & locis ibi existentibus, cum omnimoda quasi Episcopali ac ordinaria & delegata jurisdictione, privative ad quemcunque Episcopum, cum territorio separato, & vera, non autem impropria qualitate Nullius, possideat etiam antiquitus eandem Jurisdictionem Ecclesiasticam in aliquibus Castris adjacentibus Diœcesi Firmanae, cui per *Gregorium XIII.* prævia dismembratione à dicta Abbatia, applicata fuerunt, firmis tamen remanentibus eorundem Castrorum Ecclesiis in eorum antiquo Statu regulari, & de eisdem Abbatia pertinentiis, etiam cum cura animarum ibi exerceri solita; Cum autem *Urbanus VIII.* prævia secularizatione, Collegia Clericorum secularium in dictis Ecclesiis erexisset, ita tamen quod hujusmodi secularizatio ac erectio nullum inferret præjudicium dictæ Abbatia, sub cujus Jurisdictione, & superioritate continuare deberent, prout antea; Hinc proinde Cardinalis ejusdem Abbatia Commendatarius prætereunte cepit omnimodam spirituales & quasi Episcopalem jurisdictionem etiam delegatam & in concernentibus curam animarum ac administrationem Sacramentorum privative ad Archiepiscopum qui tunc erat alter Cardinalis; & benevole compromissa hujusmodi controversia in *Cardin. Branaccium.* istius opera & dexteritate, post aliquas disputationes, ea sopita fuit per concordiam, per quam Commendat. cessit d. prætensionem circa concernentibus Clerum & populum seculares, ac istorum curam, Econvertito autem Archiepiscopus cessit jurisdictioni, quæ sibi competere posset cum Clericis & aliis eisdem Ecclesiis inservientibus, quamvis in eis non concurrerent tria requisita *Constitut. 67. Greg. XIII.* necessaria ad exemptionem secularium inservientium Ecclesiis & Monasteriis exemptis, & de quibus requisitis latè ac particulariter habetur actum supra in *Faventina disc. 4.*

In disputationibus verò habitis coram d. Cardinali Arbitro, scribentes pro Prælate inferiori, magnum fundamentum constituebant in literis Apostolicis dictæ secularizationis, ac erectionis respectivè, in quibus dicitur, *ut Abbas Farsen. in hujusmodi Ecclesiis facere possit universa, & singula, quæ loco-*

rum Ordinarii in propriis Ecclesiis facere possunt & debent, unde propterea inferebant, ita verum Ordinarium declaratum esse, & consequenter concessum esse territorium separatum, non obstante situatione in Diœcesi Archiepiscopi, deducendo in hoc exemplum jurisdictionis, qua Episcopus Fesulanus omnimodam, & privative ad Archiepisc. possidet in quadam Ecclesia intus civitatem Florentia, etiam quoad Clerum & populum eidem Ecclesia annexum, de qua jurisdictione agunt *Lapus alleg. 139. ubi etiam Calderin. Abb. in cap. super eo de Parechus, num. 6. Rota dec. 207. nu. 5. par. 2. divers. & ceteri,* ac habetur actum hoc eodem titulo in *Nazarena.* ubi de casu consimili *disc. 20.*

Contrarium, etiam cum sensu veritatis, dicebam probabilius scribens pro Archiepiscopo, quoniam dictæ literæ Apostolicæ editæ super secularizatione hujusmodi Ecclesiarum, revera aliud non continent nisi præservativam antiquæ jurisdictionis d. Prælate inferiori competentis in hujusmodi Ecclesiis tanquam Regularibus & de sui Monasterii mensa, nè scilicet immutatio status dictam jurisdictionem cessare faceret, Et sic per viam simplicis præservativæ, cujus virtus & operatio est nihil tollere, minusque aliud de novo tribuere, sed relinquere res in eo statu, in quo reperiuntur ex collectis *dec. 378. num. 8. par. 9. & 28. num. 11. par. 10. rec. & sæpius,* cum tunc dicatur importare aliquid de novo, quare præservativam faciens rectè sciat aliud jus competere *juris distinctionem Bar. in l. si quis legaverit ff. de leg. 1. de qua dicta dec. 278. num. 9. par. 9.*

Et sic fingere voluit, ac si eadem Ecclesia continuarent in eodem antiquo statu regulari & subiectivo, Quo etiam posito, ac non obstat exemptione ratione regularitatis competente, adhuc dicebam locum esse ad favorem Archiepisc. jurisdictioni à *S. Conc. Trident.* & Apostol. Constitutionibus delegatæ in concernentibus curam animarum & Sacramentorum administrationem, ac aliis sub eadem jurisdictione venientibus, Ex ea clara & convincenti ratione, de qua in *Tol. disc. 1.* & in aliis frequenter quod scilicet hæc jurisdictio exerceri non dicitur per locorum Ordinarios in ipsis Ecclesiis, vel personis exemptis directè, sed casualitè seu occasionalitè, ratione scilicet proprii populi in ipsis Ecclesiis exemptis, ac à personis pariter exemptis Sacramenta, aliaque divina recipientis, quoniam cum illi de populo dicantur oves in ipsis Episcopi seu Ordinarii territorio viventes, ejusque curæ commissæ, idcirco ad ipsum tanquam Pastorem inquirere pertinet, an eisdem ovibus per inferiores Pastores, & ministros benè divina pabula ministrantur.

Neque præmissis obstare dicebam, quod in dictis literis disponeretur, Abbatem in hujusmodi Ecclesiis facere posse omnia ea, quæ locorum Ordinarii in eorum Ecclesiis facere possunt, & debent, Quoniam ut advertitur in *d. Tolet. ac in Macerat.* & in aliis *hoc eod. titul.* etiam privilegia S. Religionis Hierosolymitanæ, ac Cisterciens. aliarumque Religionum idem continent quod sc. Monasteriorum, seu Commendarum Prælati, declarantur veri Ordinarii, Verum id intelligitur intrà ipsa Monasteriorum, seu Ecclesiarum ambitum, & quoad personas in eis viventes, non autem quoad territorium, in quo est punctus, & quoad populum in eodem territorio viventem, ex latius deductis in mox insinuatis causis, & alibi super hac eadem materia.

Aliàs etenim, retenta dicta prætensione Abbat. dicebam quod unum de duobus perneccesse daret oportebat, quorum unum cessabat in facto, & alterum

terum implicabat in jure, Vel scilicet quod *Urban. VIII.* ita destruyendo quod fecerat *Gregorius XIII.* ipsa castra cum eorum territorio & populis, formiter dismembrare voluerit ab hac Diocesi, illaq; restituere Abbatiæ, eodem modo quo antea erant, quod in literis Apostol. nec in verbis, nec in sensu modo aliquo continebatur, Vel quod ita, in uno eodemque corpore darentur duo capita, quod de jure implicat.

Quo vero ad exemplum Episcopi Fesulani respondendam, quod quicquid sit de veritate assumpti, de quo *Lapus*, & ceteri quod potius ratione antiquissimæ observantia, ac scientia, & implicita approbationis Sedis Apostol. sustineri videtur, Ibi, concurrunt quædam particularis circumstantia, ut ita se ille Episcopus aliquem honorificum residentia locum haberet, atque Episcopali Dignitati aliquid plus tribueretur. Eodem modo, quo idem habetur in Archiepiscopo Nazareno in Ecclesia sita in insigni oppido Barolitano Diocesis Tranen. ob residentiam quam ibi habet d. Archiepiscopus, cui ratione patriæ Domini Nostri nonnulla specialia conceduntur, de quibus in d. *Nazarena hoc eod. tit. disc. 20.* Et quamvis scribentes in contrarium replicarent, etiam hunc Abbatem habere omnimodam jurisdictionem ordinariam, & Episcopalem, ita ut habeatur tanquam Episcopus, Dicebam tamen non intrare comparationem, cum id in dictis casibus concedatur ratione residentia, quæ per d. Episcopos habetur in loco, qua ratione cessante, non implicat, etiam Episcopum vel Archiepiscopum in aliena Diocesi, possidere Ecclesias ipsi Diocesano, in concernentibus præsertim curam animarum, & administrationem Sacramentorum, subjectas, juxta casum, de quo infra *Amalphitana jurisdictionis disc. 21.* ubi de Archiepiscopo Salernitano possidente Ecclesias, in Diocesis Nucernæ & Amalphitana, jure, & titulo simplicis Rectoris; Omnimoda verò quam habet Abbas Farfensis est in eodem territorio, quod est separatam à quacumque Diocesi, ac *Nullius* verè & propriè, ita ut suam Diocesim constituat.

SANCTI SEVERINI PAROCHIALIS

PRO
EPISCOPO,
CUM

COMMENDATARIO MONASTERIORUM S. MARIE DE RAMBONA AC SANCTORUM LAURENTII ET EUSTACHII UNIFORMUM.

Casus decisus per Rotam pro Commendatario.

De eadem materia discursus præcedentis, An scilicet Prælatus Regularis cum omnimoda jurisdictione & territorio separato in loco sui Monasterii, eandem jurisdictionem habeat in Ecclesiis subjectis, & de mensa, in alienis Diocesis existentibus.

SUMMARIUM.

- 3 **F**Acti series cum decisione casus.
- 2 **D**e nullius improprio in loco sito in Diocesi.
- 4 **I**n Parochialibus exemptis non servatur concursus, & num. 5.

4 **D**eratione, ob quam Ordinarius habet jurisdictionem in Ecclesiis & personis exemptis ratione curia & Sacramentorum.

5 **D**e eadem conclusione, de qua num. 2. quæ declaratur.

6 **E**x Indulto Ecclesia confita, seu simpliciter subjecta assumere possunt naturam Ecclesiarum unitarum.

D I S C. XV.

Acante Ecclesia Parochiali, seu Plebania castri *Pecini*, Commendatarius Monasteriorum insimul unitorum *S. Mariae de Rambona* & *Sanctorum Laurentii & Eustachii*, illam contulit cuidam Antonio, Episcopus verò, in cujus Diocesi dictum castrum situm est, prævio concursu ad formam à *Sac. Conc. Trid.* præscriptam, illam contulit cuidam Bontio in concursu prælecto, undè propterea orta desuper controversia, & commissæ causa in Rota coram *Bevilacqua* sub die 12. *Janu. 1660* prodit resolutio favorabilis Commendatario seu prævio per eum; Et quamvis edita decisione Ego scribens pro Episcopo etiam cum sensu veritatis, insinuarem eam, prout stat nullo modo sustentabilem videri, atque in nova disputationis trutina probabilis juxta Tribunalis integritatem atq; consuetudinè sperandum esse recessum Nihilominus idem Episcopus à litium sumptibus fortè deteritus hucusque noluit novæ disputationis experimentum assumere, adiit tamen *Sacram Congregat. Conc.* cum eisdem Informationibus in Rota datis Licet verò d. Congregationis Patres concorditer in sensu diverso essent adversus decisionem prædictam; Nihilominus dum agebatur de causa jam in d. Tribunali ac in forma contentiosa introducta, juxta stylum, fundatum etiam in *Constitut. 74. Sixti V.* super earundem Congregationum erectione, noluit desuper respondere, sed remisit causam ad eandem Rotam, atque in hoc statu causa reperitur.

Resolutionis præd. fundamentum potissimum fuit Indultum Apostolicum de anno 1641. per *Urb. VIII.* concessum Cardinali Commendatario, in quo, prævia narrativa exemptionis dictis Monasteriis concessa per *Celestinum & Honorium III.* ac etiam litis vertentis cum hoc Episcopo Sancti Severini super Jurisdictione saltem delegata in Ecclesiis eorundem Monasteriorum actuali cura carentium, tam in Ecclesiis prædictis, quam in aliis censum præfatis Monasteriis solventibus, Ecclesiasticam jurisdictionem Commendatario pro tempore concessit, privativè ad dictum Episcopum, omnemque alium Ordinarium, qui nullo pacto in eis ingerere se possit, constituendo eundem Commendatarium Sedis Apostolicæ delegatum.

Ex quo Indulto per decisionem infertur, ita omnes Ecclesias dictis Monasteriis censum solventes, inter quas erat ista, quamvis in alienis Diocesis sitas, effectas videri *Nullius*, & de territorio separato, juxta eam impropriam speciem *Nullius*, quæ datur etiam in locis, vel Ecclesiis in alieno territorio existentibus, undique ab eo circumdatis, juxta casum de quo *dec. 373. par. II. rec.* de quo habetur infra in *Marsicana disc. 18.* ac etiam casum de quo in *Lauretana*, & in *Romana Capella* seu præminentiarum patiter infra hoc eodem tit. *disc. 33. & 35.*

Reflectendo autem ad veritatem, Mihi videbatur, ut quoad punctum, qui controversiæ occasione dederat, super provisione scilicet hujus Ecclesiæ Parochialis, inspecta substantia, justitiam astrictet magis